

ve und Kreativität werden nicht selten durch europäische Mittel „belohnt“. Die deutschen Städte und Gemeinden sind hier in einer guten Ausgangssituation,

denn sie verfügen über zahlreiche Partnerschaften, die sie nutzen können und über Fachleute, bei denen das Bemühen um Fördermittel zur täglichen Arbeit gehört.

REGINE PRUNZEL

Jak korzystać z programów Unii Europejskiej*

Programy Unii Europejskiej, rozumiane w jak najszerszym sensie tego słowa (inicjatywy wspólnoty, programy akcji, sieć instytucjonalna, projekty pilotażowe, wytyczne dotyczące budżetu, itd.) są bardzo różnorodne i mogą stać się szczególnie interesujące zwłaszcza dla gmin borykających się z coraz mniejszymi środkami budżetowymi. Niestety, jeśli chodzi o korzystanie z tych programów, to dominuje ciągle jeszcze niewiedza, brak orientacji i nieznanomość tych zagadnień, które często prowadzą do tego, że rzadko kto ma odwagę złożyć odpowiedni wniosek. Przy tym bliższe zaznajomienie się z instrumentami wspierającymi Wspólnoty może stać się bardzo opłacalne i niejednokrotnie może doprowadzić do ciekawej współpracy między komunami (gminami) z innych krajów członkowskich i do projektów o charakterze modelowym również dla innych miast i gmin Wspólnoty. Nie istnieje dokładna recepta na wypełnienie wniosku, ponieważ rzadko jeden program jest podobny do innego. Tak więc, dla funduszy strukturalnych albo inicjatyw społecznych obowiązują całkiem inne reguły niż dla projektów pilotażowych lub programów akcji. Mimo to, jest kilka ogólnie obowiązujących zasad, które w znacznym stopniu mogą ułatwić procedurę składania wniosku. W każdym razie pod-

stawowa zasada brzmi: najpierw należy zgromadzić dokładnie informacje a podczas trwania procedury aktywnie pilotować wnioski.

Proszę nie bać się programów UE.

- Najpierw, tak jak przy wszystkich propozycjach, trzeba się dokładnie wczytać.
- Nie powinny odstraszać trudno zrozumiałe i niezwykle sformułowania. Po części wynikają one z konieczności znalezienia takich pojęć, które byłyby zrozumiałe i zaakceptowane we wszystkich krajach członkowskich, w związku z czym w niemieckim rozumieniu mogą być trochę niedokładne. Często owe niedokładności spowodowane są przez błędne tłumaczenie z języka francuskiego lub angielskiego.
- Odpowiedzi na wszystkie pojawiające się pytania i problemy, dotyczące realizacji programów udziela narodowe punkty informacyjne albo Komisja UE w Brukseli - instytucje te udziela rady i posłużą pomocą, dlatego proszę się nie krępować, zadzwonić lub napisać do nich. Im dokładniej Państwo wiedzą, co zawiera i jakie cele stawia sobie program, którym się Państwo interesują, tym lepiej i precyzyjniej będą Państwo mogli sformułować swój wniosek

* Wykład wygłoszony na VIII Sympozjum PNTZP, Popowo, październik 1997

Partnerzy rozmów

Na płaszczyźnie UE	Na płaszczyźnie narodowej	Na płaszczyźnie regionalnej
<ul style="list-style-type: none"> * lista mailingowa w biurach komisji * techniczne biura pomocy punkty koordynacyjne * sieć europejska * europejska baza danych * publikacje * pakiety informacyjne/vademecum * imprezy informacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> * ministerstwa * krajowe agencje konsultingowe * techniczne biura pomocy * organizacje, zrzeszenia * krajowe instytucje wspierające projekt * publikacje * pakiety informacyjne/vademecum * imprezy informacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> * administracja krajowa * Centrum Informacji Europejskiej * pełnomocnicy ds. Europy w miastach i gminach * Euro - regiony * organizacje/zrzeszenia * doradcy w sprawach funkcjonowania przedsiębiorstw * publikacje * pakiety informacyjne/vademecum * imprezy informacyjne

Następnie należy zwrócić uwagę na to, że podstawę rozdziału środków z funduszu strukturalnego przez odpowiednie instytucje narodowe, a więc ministerstwa federalne i krajowe (w szczególności dla obszarów, dla których fundusze te przeznaczone są w pierwszym rzędzie) stanowią zasady regionalnego wspierania gospodarki wypracowane przez kraje związkowe w ramach wspólnego projektu Bund - Lander - Gemeinschaftsaufgabe. W Niemczech np. tylko nowe Landy zostały uznane za obszar najbardziej potrzebujący pomocy (Ziel - 1 - Gebiete). W starych Landach znajdziemy obszary drugiej i nawet piątej kolejności przyznawania pomocy (Ziel - 2, Ziel - 5 - Gebiete). Zleca się możliwie jak najwcześniejsze nawiązanie kontaktu z odpowiednimi instytucjami narodowymi w celu uzyskania informacji na temat możliwości przydziału środków, tym bardziej, że w zasadzie na podstawie jednego jedynego wniosku w ramach decyzji środki z funduszu regionalnego przyznawane są równocześnie ze środkami projektu „Gemeinschaftsaufgabe”.

Dlatego poniższe wskazówki dotyczą jedynie pozostałych programów Unii Europejskiej.

Proszę zgłaszać jedynie takie projekty, które i tak miały zostać zrealizowane!

- Wymyślanie projektu tylko dlatego, że chciałoby się otrzymać fundusze od UE jest nierzadko nieefektywne. Nakład pracy, jakiego wymaga specjalna koncepcja takiego projektu jest niewspółmiernie duży w porównaniu z ewentualnym sukcesem. Tak więc, w roku 1995 w ramach programu „Społeczna izolacja” komisja UE dysponowała kwotą 6 mln. ECU i mogła nią wesprzeć jedynie 86 projektów, podczas gdy ogółem napłynęło 2000 wniosków, których realizacja wymagałaby kwoty 260 mln. ECU. Z samych Niemiec nadeszło 400 wniosków!
- Efektywniej jest też, biorąc pod uwagę włączenie wymiaru europejskiego do codziennej pracy, regularne przyglądanie się programom UE pod tym kątem, czy już istniejącego zamierzenia nie da-

łoby się jakoś sensownie dopasować do wymagań jakiegoś programu UE. Zaoszczędzić można przy tym dodatkowe koszty związane z planowaniem i nie być rozczarowanym jeśli nie zostaną przyznane fundusze z puli UE.

- Przy planowaniu proszę również wziąć pod uwagę, że w większości przypadków projekty będą finansowane nie tylko przez Wspólnotę Europejską. UE angażuje się jedynie częściowo w finansowanie projektów, zazwyczaj przyznaje nie więcej niż 15-45% potrzebnej kwoty, w wyjątkowych przypadkach, np. na wniosek szczególnie potrzebujących wnioskodawców do 75% a o pozostałe środki trzeba się postarać w inny sposób. Pojęcie wspólnego finansowania jest jednak rozszerzone w stosunku do tradycyjnego pojmowania tej kwestii w Niemczech. Tak więc zamiast gotówki można wnieść jako udział w finansowaniu projektu udostępnienie pomieszczeń.

Proszę planować starannie!

- Przy planowaniu każdego projektu proszę zastanowić się nad tym, czy będzie pasował do jakiegoś programu UE. Tak jak Państwo stale zbierają informacje na temat możliwości finansowania z budżetu federalnego, tak i badanie europejskich możliwości w tym zakresie powinno wejść w nawyk.
- Proszę zażądać odpowiednich wskazówek i formularzy do składania wniosku możliwie wcześniej i na podstawie tych dokumentów sprawdzić, czy uczestnictwo w danym programie w ogóle wchodzi w grę.
- Proszę zasięgnąć informacji, do kogo się zwrócić (por. ryc. 1).
- a) w przypadku niektórych programów instytucje powołane do tych spraw to odpowiednie ministerstwa krajowe lub instytucje, którym zlecono załatwienie tych spraw (np. Urzędy Pracy)

b) w przypadku innych programów składanie wniosków następuje bezpośrednio w Brukseli (najczęściej dotyczy to najmniejszych programów)

c) w przypadku innych rodzajów programów zajmują się nimi agencje krajów członkowskich

(Na skutek zasad przyznawania subsydiów w Brukseli nasila się trend do delegowania, składania wniosków i wstępnego ich sprawdzania do krajów członkowskich)

- Proszę nawiązać kontakt z wymienionymi powyżej punktami informacyjnymi. Można dowiedzieć się tam, do jakiego programu UE pasowałby projekt, jak również otrzymać cenne wskazówki dotyczące procedury składania wniosków. Ale warunkiem jest gotowa koncepcja. Punkty informacyjne nie są w stanie dostarczyć pomysłów.

Proszę sprawdzić, czy udział w programie UE jest opłacalny.

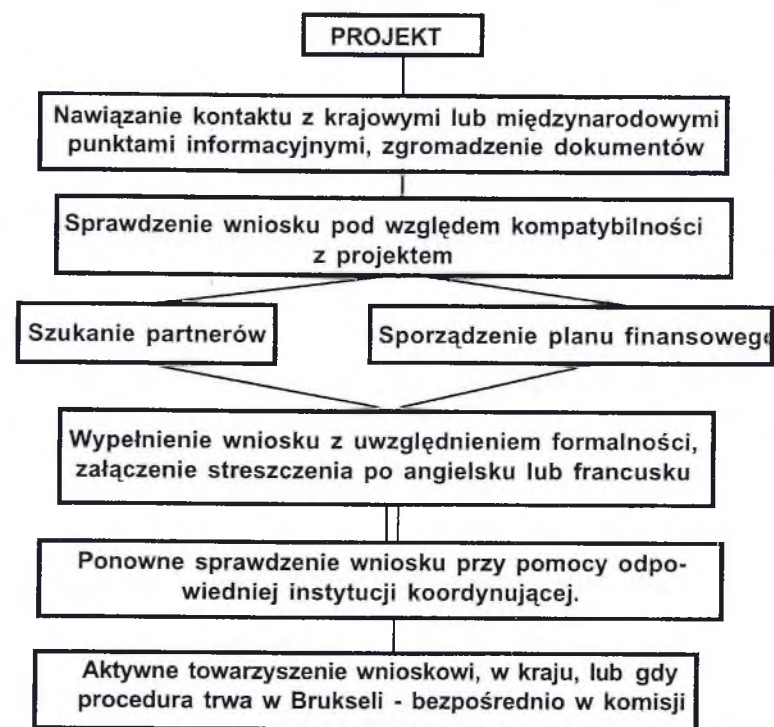
- Wiele programów wymaga uczestnictwa jednego lub nawet kilku partnerów z innych krajów członkowskich UE. Jeśli nie dysponujecie Państwo odpowiednimi partnerami, macie niewielkie szanse na odniesienie sukcesu. Należy więc rozważyć, czy opłaca się (pod względem czasowym, finansowym, itp.) poszukiwanie partnera. Często nie ma na to czasu, ponieważ terminy składania podań są zazwyczaj bardzo krótkie. Proszę nie zapominać, że komisja preferuje partnerstwa z regionów słabo rozwiniętych.
- Od niedawna w ramach niektórych programów można współpracować z partnerami krajów WNP oraz innych krajów środkowej i wschodniej Europy. Proszę skorzystać z tej możliwości. Proszę jednak nie zapominać o tym, że ponadto wymagany jest udział conajmniej dwóch innych partnerów z krajów UE i że ze względów finansowych partner z Europy wschodniej i środkowej nie może wnieść wkładu finansowego.

- Proszę pomyśleć o tym, że projekt powinien mieć tzw. „wymiar europejski”, tzw. „wartość europejską”, co oznacza, że projekt nie powinien posiadać jedynie lokalnego lub regionalnego znaczenia, lecz być korzystny dla Europy (zgodnie z doświadczeniem nie wystarczy jeszcze, że projekt wykracza poza granice kraju).
- Proszę wziąć pod uwagę, że komisja nie wspiera projektów znajdujących się w toku realizacji, np. takich, w przypadku których zawiodło współfinansowanie ze środków krajowych lub federalnych. Państwa projekt musi być więc nowy i mieć charakter „pilotażowy”. Przy pomocy kompendiów znajdujących się w punktach informacyjnych można zorientować się, jakie programy są już przeprowadzane, żeby nie dochodziło do powtórzeń, co mogłoby doprowadzić do odrzucenia wniosku.
- Proszę sprawdzić, jakimi funduszami dysponuje interesujący was program. W przypadku najmniejszych programów, na które istnieje bardzo duży popyt, koszty związane z planowaniem i składaniem wniosku często są nieopłacalne. Proszę więc zrobić analizę kosztów i korzyści przed złożeniem wniosku, żeby rozliczenie nie okazało się rozczarowaniem.
- Proszę zwrócić uwagę na różnice pomiędzy programami trwającymi kilka lat i regularnie powtarzającymi się terminami składania wniosków (np. Leonardo, Socrates), a programami przeprowa-

dzanymi jednorazowo lub w nieregularnych odstępach czasu i w związku z tym, często mającymi krótkie terminy składania wniosków Programy długoterminowe mają tę zaletę, że dają więcej czasu na przygotowanie projektu.

Proszę wykorzystać wszystkie szanse!

- Jako wnioskodawcy z Niemiec są Państwo oczywiście zainteresowani używaniem języka niemieckiego przy załatwianiu formalności w biurach komisji UE. Doświadczenie uczy jednak, że komisja UE zdominowana jest raczej przez język francuski i angielski, ponieważ większość pracowników te właśnie języki opanowała w największym stopniu. Język niemiecki jest wprawdzie językiem urzędowym, ale niekoniecznie językiem pracy. W związku z tym, zaleca się dołączyć wniosek w jednym z tych dwóch języków. Proszę dołączyć również streszczenie projektu po francusku lub po angielsku.
- Proszę wspierać wniosek podczas wszystkich stadiów trwania procedury, towarzysząc mu aktywnie w trakcie załatwiania formalności w powołanych do tego instytucjach. W ten sposób dotrą Państwo na czas do ważnych informacji, np. o tym na co Dyrekcja Generalna Komisji UE kładzie szczególnie nacisk, ilu uczestników ma już program i czy w ogóle dysponuje jeszcze jakimiś środkami, jakich terminów trzeba dotrzymać, itp..

- Proszę zwrócić uwagę na dopełnienie wszystkich formalności. Komisja przykłada do tego duże znaczenie. Należy do nich przedłożyć dokładny plan finansowy. Proszę nie zapomnieć, że również zewnętrzna forma wniosku nie pozostaje bez znaczenia. Projekt powinien być przygotowany pod względem graficznym bardzo starannie i przejrzysto. To się na pewno opłaci!
- Proszę dotrzymywać terminów. Wnioski dostarczone zbyt późno nie będą rozpatrywane.
- Liczy się kreatywność! Często przy odrobinie inicjatywy można wspomóc projekty środkami UE, dlatego nie zaniebajcie Państwo żadnej szansy. Nie dajcie się zniechęcić początkowym niepowodzeniom - ćwiczenie i w tym przypadku czyni mistrzem!

Programy konsultować można:

Europäische Kommission
Rue de la Loi 200
1049 Brüssel
Tel.: 00322 2991111

EG-Info-Point
Zitelmannstr. 22
53113 Bonn
Tel.: 0228 530090

Podsumowując można stwierdzić, że procedura składania wniosku wymaga kreatywności i aktywności. Realizacja projektów przy współudziale środków UE nie jest jednak niemożliwa. Fundusze UE często stanowią „nagrodę” za wykazanie się inicjatywą i kreatywnością. Niemieckie miasta i gminy znajdują się w dobrej sytuacji wyjściowej, ponieważ dysponują licznymi partnerstwami, które mogą wykorzystać, oraz fachowcami, dla których staranie się o środki pieniężne jest codziennością.